

5. 1 Český jazyk a literatura

Charakteristika, obsahové, časové a organizační vymezení vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět *Český jazyk a literatura* vychází z vyučovacího oboru *Český jazyk a literatura* vymezeného v RVP G a zaujímá důležité postavení ve výchovně vzdělávacím procesu. Žáci získávají přiměřené poučení o jazyku, prohloubeném ve srovnání se základním vzděláváním, a to je pak východiskem ke komunikaci v různých, i náročnějších typech mluvených i psaných textů. Jsou tak vybudovány kompetence pro jejich recepci a produkci a pro čtení s porozuměním, jež vede k hlubokým čtenářským zážitkům a k vytváření osobitého, objektivně kritického a celkově pozitivního vztahu k literatuře a k vytváření návyku individuální četby umělecké i neumělecké literatury. Osvojení si očekávaných výstupů je podmínkou nejen pro úspěšné zvládnutí všech dalších předmětů, ale i pro celkový rozvoj osobnosti a pro další celoživotní vzdělávání, vede k vědomému utváření a obohacování vlastních životních hodnot a k citlivému vnímání okolního světa i sebe sama.

Výuka předmětu *Český jazyk a literatura* kombinuje výklad, tvořivou práci s textem, diskusi, žákovské příspěvky k vybraným tématům, procvičování základních vědomostí a dovedností písemnou i mluvenou formou, je dotvářena exkurzemi, návštěvou divadel a filmových představení, poslechem, videoprojekcí, besedami, praktickou činností v žákovské knihovně apod. K fakultativním aktivitám patří účast v různých soutěžích (literární soutěže, olympiáda) a projektech. Učitel vede žáky k prezentaci vlastních názorů, vzájemné toleranci, kultivovanému projevu. Do předmětu jsou integrována tato průřezová témata: *Osobnostní a sociální výchova, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova a Mediální výchova.*

Výuka je realizována zpravidla v budově školy, v kmenových třídách. Filmová a divadelní představení, besedy apod. se realizují mimo budovu u pořádajících organizací

Ročník	1	2	3	4
Počet hodin	4	4	4	4

V 5. a 6. ročníku osmiletého gymnázia a v 1. a 2. ročníku čtyřletého gymnázia je jedna hodina týdně dělená. Většinou je náplní dělené hodiny jazyk a jazyková komunikace.

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení

Učitel:

- Vede žáky k vyhledávání a třídění informací a k jejich využívání v procesu učení, tvůrčích činnostech a v praktickém životě.
- Vede žáky ke kritickému přístupu k různým zdrojům informací, k jejich hodnocení z hlediska věrohodnosti, k jejich zpracování a využívání v dalším studiu, tvůrčích činnostech i v praktickém životě.
- Vede žáky k doplňování si vědomostí a jejich prohlubování v procesu vzdělávání, k propojování nových vědomostí s vědomostmi již nabytými, k jejich systemizaci v oblasti jazyka i při studiu jiných oborů.
- Stanovením dlouhodobějších úkolů (četba, referáty, práce s portfoliem apod.) motivuje žáky k plánování, organizaci a hodnocení vlastní práce.
- V kontaktu se žáky se snaží vystupovat otevřeně, vstřícně a tolerantně a tím je učí toto chování nenásilně a přirozeně přejímat a uplatňovat tyto zásady v komunikaci s ostatními lidmi.

Kompetence k řešení problémů

Učitel:

- Vede žáky k aplikaci jazykových a literárně teoretických poznatků při analýze a interpretaci vybraných textů a k vytváření vlastních projevů mluvených i psaných.

- Vede žáky k uplatňování fantazie, intuice a představivosti v tvůrčích činnostech (např. tvůrčí psaní).
- Motivuje žáky k zapojení do soutěží a olympiád z českého jazyka.
- Umožňuje žákům zapojovat se do dlouhodobějších projektů.
- Vede žáky k originálním metodám řešení problémů, k hlubšímu uvažování o problému a k vhodné argumentaci (řízená diskuse apod.).

Kompetence komunikativní

Učitel:

- Vede žáky k jasnému, srozumitelnému a přiměřenému vyjadřování vzhledem ke komunikativnímu záměru a komunikační situaci v projevech mluvených i psaných.
- Vede žáky k porozumění sdělením různého typu v různých komunikačních situacích, ve složitějších, nejasných nebo sporných sděleních správnému porozumění napomáhá.
- Vede žáky k tomu, aby naslouchali promluvám jiných lidí, snažili se jim porozumět, aby citlivě a tolerantně přistupovali k míře zkušeností a znalostí a k možným pocitům partnera v diskusi.
- Vede žáky k tomu, aby se účinně zapojovali do diskuse, uměli obhájit svůj názor a vhodně argumentovali v komunikaci s jinými lidmi.
- Vede žáky k veřejné prezentaci vlastní samostatné práce přiměřeným způsobem.
- Vede žáky k využívání komunikačních dovedností v dalším studiu i ve svém životě.
- Vede žáky k vhodnému vystupování na veřejnosti a k dodržování zásad komunikace.
- Vede žáky k efektivnímu využívání moderních informačních technologií.
- Organizuje pro žáky doplňkové aktivity – návštěvy divadelních a filmových představení, exkurze apod.

Kompetence sociální a personální

Učitel:

- Na základě práce s textem navozuje dostatek situací, které vedou k vědomí odlišnosti a jedinečnosti každého člověku.
- Vede žáky k odhalování důsledků vlastního jednání a chování v nejrůznějších situacích.
- Vede žáky k reálnému posuzování vlastních možností a ke spolupráci při stanovování a dosahování společných cílů.
- Vede žáky k vytváření a udržování hodnotných mezilidských vztahů založených na vzájemné úctě a toleranci.
- Vede žáky k tomu, aby se rozhodovali na základě vlastního úsudku, aby odolávali společenským a mediálním tlakům.

Kompetence občanské

Učitel:

- Vede žáky k toleranci, vstřícnosti, otevřenosti a respektování přesvědčení druhých lidí při komunikaci.
- Vede žáky k respektování a ochraně našich tradic, kulturního a historického dědictví.
- Vede žáky k vytváření a rozšiřování poznání etických, duchovních a kulturních hodnot a k jejich ochraně.
- Vede žáky k posuzování událostí a vývoje veřejného života a života ve svém okolí a k jednání k obecnému prospěchu podle nejlepšího svědomí.
- Vede žáky k zodpovědnému a tvořivému plnění povinností, k vhodné obraně vlastních práv a práv jiných a k vystupování proti jejich potlačování.

Kompetence k podnikavosti

Učitel:

- Vede žáky k tomu, aby rozvíjeli svůj osobní a odborný potenciál, rozpoznávali a využívali příležitosti pro svůj rozvoj v osobním a profesním životě.

- Vede žáky k tomu, aby uplatňovali proaktivní přístup, vlastní iniciativu a tvořivost.
- Vede žáky k tomu, aby usilovali o dosažení stanovených cílů, revidovali a kriticky hodnotili dosažené výsledky, korigovali další činnost s ohledem na stanovený cíl a dokončovali zahájené aktivity.
- Vede žáky k tomu, aby posuzovali a kriticky hodnotili rizika související s rozhodováním v reálných životních situacích a v případě nezbytnosti byli připraveni tato rizika nést.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura

JAZYK A JAZYKOVÁ KOMUNIKACE

Očekávané výstupy

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že žák:

- 1.1. Odlišuje různé variety národního jazyka vhodně jich využívá ve svém jazykovém projevu v souladu s komunikační situací.
- 1.2. Při analýze vybraných textů popíše základní rys češtiny a vysvětlí zákonitosti jejího vývoje i současné vývojové tendence.
- 1.3. V mluveném projevu ovládá zásady spisovné výslovnosti a pro účinné dorozumívání vhodně užívá zvukové prostředky řeči.
- 1.4. V mluveném projevu vhodně užívá nonverbálních prostředků řeči.
- 1.5. V písemném projevu dodržuje zásady pravopisu a s oporou o příručky řeší složitější případy; účinně využívá možností grafického členění textu.
- 1.6. V písemném i mluveném projevu volí vhodné výrazové prostředky podle jejich funkce a ve vztahu ke sdělovacímu záměru, k dané situaci, kontextu a adresátovi; vysvětlí a odůvodní význam slov v daném kontextu.
- 1.7. Ve svém projevu uplatňuje znalosti tvarosloví a slovtvorných a syntaktických principů českého jazyka.
- 1.8. Využívá znalostí o větných členech a jejich vztazích, o aktuálním členění výpovědi a o druzích vět podle záměru mluvčího vhodně vyjádření myšlenky, k účinnému dorozumívání, logickému strukturování výpovědi a k odlišení záměru mluvčího.
- 1.9. V mluveném i psaném projevu vhodně využívá slohotvorné rozvrstvení výrazových prostředků češtiny.
- 1.10. Používá různé prostředky textového navazování vedoucí ke zvýšení srozumitelnosti, přehlednosti a logické souvislosti sdělení; uplatní textové členění v souladu s obsahovou výstavbou textu a rozvíjením tématu.
- 1.11. Při tvorbě vlastního textu mluveného i psaného využívá základní principy rétoriky.
- 1.12. Volí adekvátní komunikační strategie, zohledňuje partnera i publikum; rozeznává manipulativní komunikaci a dovede se jí bránit.
- 1.13. Posoudí a interpretuje komunikační účinky textu, svá tvrzení argumentačně podpoří všestrannou analýzou.
- 1.14. Pořizuje z textu výpisky, zpracovává výtahy a konspekty.
- 1.15. Efektivně a samostatně využívá různých informačních zdrojů (slovníky, encyklopedie, internet).

Literární komunikace

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že žák:

- 2.1. Rozliší umělecký text od neuměleckého, nalezne jevy, které činí text uměleckým.
- 2.2. Objasní rozdíly mezi fikčním a reálným světem a vysvětlí, jakým způsobem se reálný svět promítá do literárního textu, jaký vliv může mít svět fikce na myšlení a jednání reálných lidí.
- 2.3. Na konkrétních příkladech popíše specifické prostředky básnického jazyka a objasní jejich funkci v textu.
- 2.4. Rozliší a specifikuje jednotky vyprávění (časoprostor, vypravěč, postavy) a zhodnotí jejich funkci a účinek na čtenáře.
- 2.5. Rozezná typy promluv a vyprávěcí způsoby a posoudí jejich funkci v konkrétním textu.

- 2.6. Při interpretaci literárního textu ve všech jeho kontextech uplatňuje prohloubené znalosti o struktuře literárního textu, literárních žánrech a literárněvědných termínech.
- 2.7. Identifikuje využití jednoho textu v textu jiném (intertextovost) a objasní jeho funkci a účinek na čtenáře.
- 2.8.** Postihne smysl textu, vysvětlí důvody a důsledky různých interpretací téhož textu, porovná je a zhodnotí, odhalí eventuální dezinterpretace textu.
- 2.9. Rozliší texty spadající do oblasti tzv. literatury vážné, středního proudu a literárního braku a svůj názor argumentačně zdůvodní.
- 2.10. Samostatně interpretuje dramatické, filmové a televizní zpracování literárních děl.
- 2.11. Vystihne podstatné rysy základních period vývoje české a světové literatury, významných uměleckých směrů, uvede jejich představitele a charakterizuje a interpretuje jejich přínos pro vývoj literatury a literárního myšlení.
- 2.12.** Vysvětlí specifickou vývoje české literatury a vyloží její postavení v kontextu literatury světové (vzájemná inspirace, příbuznost, odlišnost a jejich příčiny).
- 2.13. Tvořivě využívá informací z odborné literatury, internetu, tisku a z dalších zdrojů, kriticky je třídí a vyhodnocuje.
- 2.14.** Získané schopnosti a dovednosti tvořivě využívá v produktivních činnostech rozvíjejících jeho individuální styl.

Český jazyk a literatura – 5. ročník osmiletého gymnázia a 1. ročník čtyřletého gymnázia

KONKRETIZOVANÝ VÝSTUP	KONKRETIZOVANÉ UČIVO	NÁSTROJE, HODNOCENÍ	VAZBY, PŘESAHY
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - efektivně a samostatně využívá informační zdroje, pořizuje z textu výpisky, zpracovává výtahy a konspekty - orientuje se v žákovské knihovně - rozlišuje jednotlivé funkce řeči a vhodně jich využívá v různých typech projevů - uvědomuje si podobnosti a rozdíly jednotlivých jazyků, na základě analýzy vybraných textů popíše základní rysy češtiny, vysvětlí zákonitosti jejího vývoje i současné vývojové tendence - charakterizuje významné etapy české jazykovědy do 17. století - seznámí se s jednotlivými jazykovědnými disciplínami a objasní jejich podstatu - rozdělí jazyk na rovinu spisovnou a nespisovnou, charakterizuje jazyk obecné češtiny, slangu a argotu, definuje nářečí, ozřejmí příčinu jejich vzniku, rozpozná typická česká a moravská nářečí - vhodně užívá a odlišuje variety národního jazyka - uvědomuje si rozdíl mezi jazykovou normou a kodifikací, orientuje se 	<p>Jazyk a jazyková komunikace</p> <p>Informatická výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> - racionální studium textu - základy informatiky - knihovny jako možné zdroje informací <p>praktické práce v žákovské knihovně exkurze do městské knihovny</p> <p>Obecné poučení o jazyce</p> <ul style="list-style-type: none"> - řeč a jazyk, jazykové rodiny, čeština a jazyky příbuzné, vývoj jazyka a vývoj české jazykovědy, jazykovědné disciplíny - rozvrstvení národního jazyka - norma a kodifikace, základní kodifikační příručky 	<p>VU, E, JH, TP, JC, Di, KM, Pv2, R, T, FO, PS, ŘR, Po, SÚ, praktická činnost v žákovské knihovně</p>	<p>OVO: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 1.8, 1.9, 1.10, 1.14, 1.15</p> <p>PT: Osobnostní a sociální výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> - Poznávání a rozvoj vlastní osobnosti - Seberegulace, organizační dovednosti a efektivní řešení problémů - Sociální komunikace - Spolupráce a soutěž <p>PT: Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech</p> <ul style="list-style-type: none"> - Žijeme v Evropě <p>PT. Multikulturní výchova</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vztah k multilingvní situaci a ke spolupráci mezi lidmi z různého kulturního prostředí

<p>v základních kodifikačních příručkách a prakticky je využívá</p> <ul style="list-style-type: none"> - volí vhodné výrazové prostředky podle jejich funkce a ve vztahu ke sdělovacímu záměru, k dané situaci, kontextu i adresátovi - volí vhodné jazykové prostředky v projevech mluvených a psaných - samostatně vytvoří jednoduché vypravování v mluvené a písemné formě - samostatně vytvoří prostý popis, charakterizuje vybranou osobu v písemné i mluvené formě - samostatně vytvoří jednoduchou zprávu, oznámení, vyplní tiskopis, napíše pozvánku, vytvoří a pošle krátký e-mail, posoudí užité jazykové prostředky - charakterizuje proces mluvení, objasní systém českých hlásek, uvědomuje si rozdíl mezi grafémem a fonémem, ovládá zásady české spisovné výslovnosti, vhodně užívá zvukové prostředky řeči - ve svém projevu uplatňuje zásady českého pravopisu, řeší složitější případy s použitím kodifikačních příruček - přijímá umění jako nezbytnou a obohacující složku lidského života - rozliší mezi fikčním světem a světem reálným - objasní specifičnost literatury a uvědomuje si místo literární vědy - rozezná umělecký text od neuměleckého - rozliší jednotky vyprávění - na konkrétních textech popíše specifika 	<p>Obecné poučení o slohu</p> <ul style="list-style-type: none"> - slohotvorní činitele, funkční styly, projevy mluvené a psané - vypravování v běžné komunikaci - prostý popis a charakteristika - krátké informační útvary <p>Zvuková stránka jazyka a její vztah ke grafické stránce jazyka</p> <ul style="list-style-type: none"> - základní složky mluvení, soustava českých hlásek, zásady spisovné výslovnosti, zvukové prostředky současné řeči - principy českého pravopisu <p>Literární komunikace</p> <p>Úvod do studia literatury</p> <ul style="list-style-type: none"> - podstata literatury, vědy o literatuře - struktura literárního díla - zvláštnosti poezie - literární druhy a žánry 	<p>VU, ŘD, KM, KČ, PS, KMD, Rc, R, Pf, ŘR, FO, T, Ú, TP, Pro</p>	<p>PT: Mediální výchova (všechny tematické okruhy)</p> <p>MPV: dějepis, cizí jazyky, informatika</p> <p>OVO: 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.8, 2.11, 2.12, 2.13, 2.14</p>
---	--	--	--

<p>básnického jazyka a objasní jejich funkci</p> <ul style="list-style-type: none"> - seznámí se se základy teorie verše - rozezná typy promluv - dle svých schopností interpretuje vybrané literární texty po stránce jazykové, tematické i kompoziční - rozezná základní literární žánry a uvědomuje si jejich rozdíly - seznámí se s útvary ústní lidové slovesnosti, zvl. s vybranými mýty, a vysvětlí jejich funkci - seznámí se s nejstaršími druhy písma, uvědomuje si historický kontext - seznámí se s památkami světové orientální literatury a literatury antické - charakterizuje nejstarší literární útvary a žánry, uvědomuje si podobnosti a rozdíly jednotlivých literatur v různých zemích – porovnává témata a formy zpracování - objasní vznik a principy antického dramatu, rozliší dramatické žánry, interpretuje a analyzuje vybraná díla - uvědomuje si odkaz nejstarších literárních památek a jejich hodnoty - uvědomuje si jednotlivé funkce literatury na základě analýzy vybraných děl - porovnává literaturu raného středověku v různých zemích - osvětlí vznik a vývoj staroslověnského písemnictví na našem území, uvědomuje si jeho význam - porovnává nejstarší literární památky vzniklé na našem území - uvědomuje si vliv latiny na českou kulturu - charakterizuje českou literaturu 	<p>Počátky slovesného umění</p> <ul style="list-style-type: none"> - ústní lidová slovesnost - vznik písemnictví <p>Starověká literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> - orientální literatura - antická literatura <p>Literatura ve středověku</p> <ul style="list-style-type: none"> - evropská a orientální literatura - počátky písemnictví v českých zemích, literatura doby Karla IV., husitská literatura 		<p>PT: Osobnostní a sociální výchova (všechny tematické okruhy)</p> <p>PT: Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech</p> <ul style="list-style-type: none"> - Globalizační a rozvojové procesy - Žijeme v Evropě <p>PT: Multikulturní výchova (všechny tematické okruhy)</p> <p>MPV: dějepis, základy společenských věd, cizí jazyky, informatika</p>
---	---	--	---

<p>vrcholného středověku, interpretuje a analyzuje vybrané texty</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakterizuje nové žánry a útvary dané doby, porovnává památky české a evropské literatury - charakterizuje hodnoty renesanční kultury a humanismu a uvědomuje si jejich přínos pro rozvoj společnosti - porovnává literaturu v jednotlivých evropských zemích, interpretuje vybrané texty - charakterizuje nové žánry a útvary v literatuře a jejich funkci - porovnává renesanční a humanistickou literaturu evropskou s literaturou vzniklou na našem území - charakterizuje základní principy barokní kultury, zvl. barokní literatury, uvědomuje si její duchovní hodnotu, dokladuje na základě interpretace vybraných textů vztah barokního člověka k bohu a k sobě samému, porovnává s vlastním vztahem k sobě a ke světu - uvědomuje si specifčnost české literatury dané doby, uvědomuje si význam jednotlivých osobností - na základě historického kontextu přiblíží kulturu a myšlenkové proudy dané doby - charakterizuje a porovnává literaturu jednotlivých evropských zemí - interpretuje a analyzuje vybrané texty - porovnává tehdejší názory na člověka a jeho místo ve světě s vlastními názory a zkušenostmi 	<p>Renesance a humanismus v literatuře</p> <ul style="list-style-type: none"> - evropská literatura - renesance a humanismus v českých zemích <p>Baroko a barokní literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> - znaky barokního umění a literatury, evropská literatura - česká literatura doby pobělohorské, J. A. Komenský <p>Klasicismus, osvícenství a preromantismus v evropské literatuře</p>		
--	---	--	--

--	--	--	--

Český jazyk a literatura – 6. ročník osmiletého gymnázia a 2. ročník čtyřletého gymnázia

KONKRETIZOVANÝ VÝSTUP	KONKRETIZOVANÉ UČIVO	NÁSTROJE, HODNOCENÍ	VAZBY, PŘESAHY
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozlišuje slovní druhy, všímá si přechodů mezi nimi, rozděluje slovní druhy podle flexe, určuje mluvnické kategorie jmen - charakterizuje jednotlivé ohebné slovní druhy, skloňuje je, uvědomuje si zvláštnosti ve skloňování - stupňuje adjektiva - rozezná jednotlivé typy sloves, určuje jednotlivé mluvnické kategorie - rozezná určité a neurčité slovesné tvary - charakterizuje a rozeznává neohebné slovní druhy a objasňuje jejich funkci v jazykovém projevu - ve svém projevu mluveném i psaném uplatňuje znalosti tvarosloví - orientuje se v základních typech slovníků, porovnává je a řeší s jejich pomocí složitější úkoly - ovládá způsoby obohacování slovní zásoby - rozlišuje slova podle stylové příznačnosti a dovedně užívá různě zbarvená slova ve svých mluvených i psaných projevech - rozlišuje různé typy slov z hlediska jejich významu - rozezná strukturu slova - vhodnými slovotvornými prostředky tvoří slova příbuzná 	<p>Jazyk a jazyková komunikace</p> <p>Tvarosloví (morfologie)</p> <ul style="list-style-type: none"> - slovní druhy, flexe, přechody mezi slovními druhy, mluvnické kategorie jmen - podstatná jména, přídavná jména, zájmena a číslovky - jejich druhy, skloňování, zvláštnosti ve skloňování, stupňování adjektiv - slovesa – typy sloves, mluvnické kategorie, slovesné třídy a vzory, slovesný vid, slovesné tvary neurčité - neohebné slovní druhy <p>Nauka o slovní zásobě (lexikologie)</p> <ul style="list-style-type: none"> - slovníky, obohacování slovní zásoby - slovní zásoba z hlediska stylistického - slovo a jeho význam - tvoření slov – odvozování, skládání, zkracování - frazeologismy - přejímání slov z cizích jazyků, mezinárodní slova 	<p>VU, JC, TP, Di, Pf, KM, Pv2, T, TP, FO, PS, ŘR, Po, SÚ</p>	<p>OVO: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 1.8, 1.9, 1.10, 1.14, 1.15</p> <p>PT: Osobnostní a sociální výchova (všechny tematické okruhy)</p> <p>PT: Multikulturní výchova – Vztah k multilingvní situaci a ke spolupráci mezi lidmi z různého kulturního prostředí</p> <p>MPV: cizí jazyky</p>

<ul style="list-style-type: none"> - v textu rozeznává různé typy frazeologismů a objasňuje jejich místo v současné češtině - z hlediska jazykové kultury posuzuje přejímání slov z cizích jazyků - rozeznává a charakterizuje různé druhy popisu - uvědomuje si příznačnost užitých stylistických prostředků - samostatně vytvoří subjektivně zbarvený popis - charakterizuje specifické prostředky administrativních textů - samostatně vytvoří žádost a životopis - rozeznává druhy dopisů - samostatně stylizuje dopis - na základě historických souvislostí charakterizuje proces NO, osvětlí jeho periodizaci (uvědomuje si různost pojetí jednotlivých etap) - dokladuje význam české vědy, zvláště jazykovědy, literární historie a historie v daném období - rozezná vliv lidové slovesnosti na ohlasovou poezii - objasní myšlenku slovanské vzájemnosti - na základě informací posoudí význam jednotlivých osobností a jejich děl - osvětlí problematiku rukopisů - charakterizuje počátky českého divadlnictví, jmenuje první divadelní scény a autory her - kriticky posoudí celý obrozovací proces a jeho význam 	<p>Popis</p> <ul style="list-style-type: none"> - druhy popisu - subjektivně zbarvený popis <p>Styl administrativní a jeho útvary</p> <ul style="list-style-type: none"> - žádost, životopis, objednávka, plná moc - dopis <p>Literární komunikace</p> <p>Česká literatura počátku 19. století</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteristika a periodizace procesu národního obrození - česká věda, novinářství a nakladatelská činnost - divadlo národního obrození - poezie národního obrození <p>Romantismus v evropské a české literatuře</p>	<p>VU, ŘD, KM, KČ, PS, KMD, Rc, R, Pf, ŘR, FO, T, Ú, TP, Pro, Di</p>	<p>OVO: 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.8, 2.10, 2.11, 2.12, 2.13, 2.14</p> <p>PT: Osobnostní a sociální výchova (všechny tematické okruhy)</p> <p>PT: Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech</p> <ul style="list-style-type: none"> - Globalizační a rozvojové procesy - Globální problémy, jejich příčiny a důsledky - Žijeme v Evropě
---	---	--	--

<ul style="list-style-type: none"> - rozeznává znaky romantismu a realismu v literatuře - charakterizuje romantického hrdinu - vnímá romantismus jako životní pocit - charakterizuje a porovnává literaturu jednotlivých evropských zemí - postihne specifičnost české literatury daného období a přínos jednotlivých osobností - uvědomuje si nástup jednotlivých básnických generací a charakterizuje jejich názory na literaturu - rozezná žánry a útvary užívané v dané době a postihne jejich znaky - analyzuje a interpretuje vybrané ukázky textů - na základě textové analýzy vystihne podstatné znaky nových uměleckých směrů - uvědomuje si souvislost literatury s výtvarným uměním - jmenuje představitele nových směrů ve světové literatuře a porovnává jejich tvorbu - postihne specifičnost české literatury a přínos jednotlivých osobností naší literatury přelomu století 	<p>Česká literatura ve 30. a 40. letech 19. století Počátky realismu v české literatuře Realismus ve světové literatuře Česká literatura 60. a 70. let – básnické generace Realismus v české próze a dramatu 80. a 90. let 19. století Česká realistická věda 80. a 90. let</p> <p>Literární moderna</p> <ul style="list-style-type: none"> - nové umělecké směry v evropské literatuře - česká literatura 90. let a přelomu století – mladá generace 		<p>PT: Multikulturní výchova (všechny tematické okruhy)</p> <p>MPV: dějepis, základy společenských věd, cizí jazyky</p>
--	--	--	---

Český jazyk a literatura – 7. ročník osmiletého gymnázia a 3. ročník čtyřletého gymnázia

KONKRETIZOVANÝ VÝSTUP	KONKRETIZOVANÉ UČIVO	NÁSTROJE, HODNOCENÍ	VAZBY, PŘESAHY
<p>– Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> – objasňuje rozdíly mezi větou a výpovědí – rozlišuje mezi větou jednoduchou a souvětím, větou hlavní a vedlejší – rozeznává jednotlivé větné členy, uvědomuje si vztahy mezi nimi ve větě, rozliší vztahy významové a formální – pozná druhy vedlejších vět – graficky znázorní stavbu složitěho souvětí – rozlišuje druhy vět podle členitosti a podle postoje mluvčího, uvědomuje si jejich funkci v jazykových projevech – rozezná zvláštnosti větného členění, odchylky od pravidelné větné stavby a polovětné konstrukce – rozezná chybné konstrukce vět a vědomě je odstraňuje ve svých projevech – seznamuje se se základními prostředky textové koherence, nachází je ve vybraných textech a dovedně je využívá ve vlastních projevech mluvených i psaných – používá správně odbornou terminologii pro danou oblast – ve vybraných textech nachází znaky odborného a publicistického stylu, postihuje možnosti užití různých útvarů a vnímá jejich specifika – sleduje soudobé televizní zpravodajství a porovnává je – porovnává vybrané deníky – posuzuje význam publicistiky a její míru 	<p>Jazyk a jazyková komunikace</p> <p>Skladba</p> <ul style="list-style-type: none"> - věta a výpověď, syntaktické vztahy, větné členy - různé druhy vět: věty podle postoje mluvčího, věty podle členitosti - zvláštnosti větné stavby - polovětné konstrukce - souvětí, druhy souvětí, druhy vět v souvětí, vedlejší věty, složitá souvětí - textová syntax - základní vlastnosti textu, principy výstavby textu <p>Odborný styl</p> <ul style="list-style-type: none"> - znaky a útvary odborného stylu – úvaha, esej, odborná diskuse, přednáška, odborný popis a výklad <p>Publicistický styl</p> <ul style="list-style-type: none"> - znaky a útvary – zpráva, úvodník, komentář, reportáž, fejeton, interview 	<p>VU, JC, TP, Di, Pf, KM, P_{v2}, T, TP, FO, PS, ŘR, Po, SÚ</p>	<p>OVO: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 1.8, 1.9, 1.10, 1.12, 1.13, 1.14, 1.15</p> <p>PT: Osobnostní a sociální výchova (všechny tematické okruhy)</p> <p>PT: Multikulturní výchova (všechny tematické okruhy)</p> <p>PT: Mediální výchova (všechny tematické okruhy)</p> <p>MPV: základy společenských věd</p>

<p>objektivitu</p> <ul style="list-style-type: none"> – na základě historických i vlastních zkušeností si uvědomuje nebezpečí manipulace a význam novinářské etiky – diskutuje na vybrané téma, vhodně argumentuje – v mluveném projevu využívá nonverbální prostředky řeči a volí vhodné jazykové prostředky – na základě znalostí stylistických prostředků odborného a publicistického stylu a logické výstavby textu vytváří samostatně vlastní úvahu, esej a novinový článek – na základě dobových souvislostí charakterizuje hlavní vývojové proudy a témata světové a české literatury 1. poloviny 20. století – objasní vliv první světové války na celou generaci autorů – postihne specifickou pražskou německou literaturu – ve vybraných textech nachází znaky experimentální prózy – uvědomuje si vliv nových uměleckých směrů v české i světové poezii – rozeznává aktuálnost české poezie a její význam v době národního ohrožení – porovnává vybraná díla světové a české literatury, analyzuje a interpretuje vybrané ukázky děl, všimá si jak roviny tematické, tak formální – posuzuje přínos jednotlivých osobností – nachází souvislosti a na základě znalosti vybraných děl vyvozuje vlastní závěry 	<p>Literární komunikace</p> <p>Světová literatura 1. pol. 20. století</p> <ul style="list-style-type: none"> - evropská literatura a literatura americká - pražská německá literatura - experimentální próza <p>Vývojové linie české poezie 1. pol. 20. století</p> <ul style="list-style-type: none"> - nové proudy v poezii - proletářská poezie, poetismus, surrealismus, duchovní křesťanská poezie, poezie v době národního ohrožení <p>Česká próza 1. pol. 20. století</p> <ul style="list-style-type: none"> - reakce na válku v české literatuře - psychologický román - katolická próza - venkovská próza - experimentální próza - sociálně kritická próza - demokratický proud 	<p>VU, ŘD, KM, KČ, PS, KMD, R, R, Pf, ŘR, FO, T, Ú, TP, Pro</p>	<p>OVO: 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7, 2.8, 2.9, 2.10, 2.11, 2.12, 2.13, 2.14</p> <p>PT: Osobnostní a sociální výchova (všechny tematické okruhy)</p> <p>PT: Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – Globalizační a rozvojové procesy - Žijeme v Evropě</p> <p>PT: Multikulturní výchova (všechny tematické okruhy)</p> <p>MPV: dějepis, základy společenských věd, cizí jazyky</p>
---	---	---	---

Český jazyk a literatura – 8. ročník osmiletého gymnázia a 4. ročník čtyřletého gymnázia

KONKRETIZOVANÝ VÝSTUP	KONKRETIZOVANÉ UČIVO	NÁSTROJE, HODNOCENÍ	VAZBY, PŘESAHY
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí a deklaruje specifičnost uměleckého stylu, zvl. na příkladech současné umělecké literatury - vytváří vlastní texty, užívá příslušné stylové prostředky - ve svých textech užívá různých druhů promluv (monolog, dialog, vnitřní monolog, řeč přímou, nepřímou) a ve vybraných textech tyto promluvy rozlišuje - odlišuje pásmo vypravěče a řeč postav - dovedně pracuje s humorem, rozeznává a používá jeho různé druhy, rozlišuje mezi humorem situačním a jazykovým, pracuje s nadsázkou a nonsensem, vytváří vlastní krátké absurdní texty - dovedně pointuje - uvědomuje si souvislost mezi myšlením a mluvením - charakterizuje komunikační proces, jeho složky a možnosti, všímá si omezených možností jazyka - postihne objektivní a subjektivní činitele, které ovlivňují výstavbu a percepci textu - objasní volbu příslušného jazykového útvaru - rozlišuje jednotlivé funkční styly a jejich útvary, samostatně vytváří vlastní texty - uvědomuje si pravidla jazykové kultury a 	<p>Jazyk a jazyková komunikace</p> <p>Umělecký styl</p> <ul style="list-style-type: none"> - prostředky a útvary uměleckého stylu <p>Obecné výklady o jazyce – myšlení a jazyk, komunikační situace, funkce komunikátů, druhy projevů, komunikační strategie, monolog a dialog</p> <p>Funkční styly a jejich realizace v textech, systematizace poznatků</p> <p>Jazyková kultura</p> <p>Rétorika</p>	<p>VU, JC, TP, Di, Pf, KM, TP, FO, PS, ŘR, Po, ŘV, SÚ</p>	<p>OVO: 1.1 ,1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 1.8, 1.9, 1.10, 1.11, 1.12, 1.13, 1.14, 1.15</p> <p>PT: Osobnostní a sociální výchova (všechny tematické okruhy)</p>

<p>řídí se jimi ve svých projevech</p> <ul style="list-style-type: none"> - uplatňuje řečové dovednosti, zvl. zásady působivé řeči - realizuje vlastní řečnické vystoupení <ul style="list-style-type: none"> - na základě dobových souvislostí charakterizuje hlavní vývojové proudy a témata světové a české literatury 2. poloviny 20. století - objasní vliv druhé světové války a poválečného politického vývoje na kulturu, zvl. na českou literaturu - rozeznává aktuálnost poezie - na základě vlastních čtenářských zkušeností porovnává vybraná díla současné světové a české literatury - analyzuje a interpretuje vybrané ukázky děl, všímá si jak roviny tematické, tak formální - posuzuje přínos jednotlivých osobností 	<p>Literární komunikace</p> <p>Světová literatura 2. pol. 20. století</p> <ul style="list-style-type: none"> - literatura evropská - americká a latinsko-americká literatura - literatura s prvky sci-fi, fantasy literatura <p>Světové drama 20. století</p> <p>Česká poezie 2. pol. 20. století</p> <ul style="list-style-type: none"> - vývojové linie české poezie <p>Česká próza 2. pol. 20. století</p> <ul style="list-style-type: none"> - vývojové linie české prózy - ženy spisovatelky - historická próza <p>České drama 2. pol. 20. století</p>	<p>VU, ŘR, KM, KČ, PS, KMD, Rc, R, Pf, ŘD, FO, T, Ú, TP, Pro</p>	<p>OVO: 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7, 2.8, 2.9, 2.10, 2.11, 2.12, 2.13, 2.14</p> <p>PT: Osobnostní a sociální výchova (všechny tematické okruhy)</p> <p>PT: Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – Globalizační a rozvojové procesy - Žijeme v Evropě</p> <p>PT: Multikulturní výchova (všechny tematické okruhy)</p> <p>MPV: dějepis, základy společenských věd, cizí jazyky</p>
---	---	--	---

Zkratky:

Di	diktát
Dr	dramatizace
E	exkurze
FO	frontální opakování
IZ	individuální zkoušení
JC	jazykové cvičení
JH	jazykové hry
KČ	kritické čtení
KM	kritické myšlení, řešení problémů
KMD	klub mladého diváka
PČ	praktická činnost
Pf	portfolio
Po	poslech
Pro	projekce
PV2	práce ve dvojicích
Rc	recitace
Rf	referát
ŘD	řízená diskuse
ŘV	řečnický výstup
SIP	slohová práce
SP	skupinová práce
T	test
TP	tvůrčí psaní
VU	výklad učitele